

Verklarende woordenlijst en afkortingen

Actieonderzoek

Een praktijkgericht en cyclisch proces, waarbij onderwijsprofessionals via een reeks stappen samenwerken om hun eigen onderwijspraktijk en hun kennis van de onderwijscontext en het vakgebied te verbeteren.

Betrouwbaarheid

De mate waarin een toets, evaluatie, meting of beoordeling consistente en stabiele resultaten oplevert. Een toets is betrouwbaar als die bij herhaling of bij verschillende beoordelaars steeds ongeveer hetzelfde resultaat geeft. Als een leerling op maandag een 7 haalt voor een toets en op dinsdag onder dezelfde omstandigheden opnieuw een 7 haalt, dan is de toets betrouwbaar. Als de score telkens sterk verschilt, is de betrouwbaarheid laag.

Contextanalyse en probleemdefiniëring

Diepgaande analyse van de context en het probleem of de uitdaging om een de beginsituatie goed in kaart te brengen. Meerdere problemen doen zich vaak tegelijk voor en afbakening is dan nodig om gericht aan een uitdaging te werken.

(Empirische) data

Expliciete kennis die is vastgelegd in woorden, cijfers, beelden ... gebaseerd op wat we daadwerkelijk kunnen waarnemen en observeren in kwantitatief of kwalitatief onderzoek.

Data-geïnformeerde besluitvorming

(Data-driven of data-based decision making, DBDM)

Het systematisch verzamelen, analyseren en gebruiken van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens binnen de schoolcontext om de instructie en andere schoolpraktijken te verbeteren.

Datageletterdheid

Weten hoe je gegevens verzamelt, leest, vergelijkt en bespreekt.

Evaluatie en reflectie

Terugblik om na te gaan in welke mate de resultaten zijn bereikt en reflectie op het gelopen proces. Evaluatie en reflectie kan op verschillende niveaus (leerling, klas, team, school).

Evidentie

Bewijsmateriaal bij onder meer het nemen van (onderwijs)beslissingen, waarbij niet alleen aanvoelen, ervaring of traditie leidend zijn, maar ook onderzoek, data en systematische reflectie.

Evidence-based

Praktijkbeslissingen worden uitsluitend onderbouwd met de meest robuuste wetenschappelijke evidentie.

Evidence-informed

Praktijkbeslissingen worden onderbouwd met wetenschappelijke kennis, aangevuld met praktijkkennis, data en contextspecifieke informatie, verzameld in de school of klas.

Formele data

Systematisch verzamelde relevante gegevens over studenten, ouders, schoolleiders, scholen en hun omgeving die worden gebruikt voor data-geïnformeerde besluitvorming. De data kunnen verzameld zijn via kwalitatieve (woorden, beelden ...) methoden zoals klasobservaties of via kwantitatieve (numerieke) methoden zoals toetsresultaten of cijfers over absentisme. .

Hypotheses

Voorlopige veronderstellingen over mogelijke verklaringen en oorzaken. Hypotheses formuleer je bij het afbakenen van je doel of vraag, en toets je nadien door na te gaan of de informatie en gegevens die je verzamelt in lijn liggen met deze veronderstelling.

Implementatie met feedbacklussen

Het uitvoeren van je plan met aandacht voor het proces. Op tussentijdse en systematisch ingebouwde momenten (feedbacklussen) sta je bewust stil bij wat er gebeurt, hoe het loopt, hoe het proces ervaren wordt en of alles uitpakt zoals verwacht.

Informatieverzameling en interpretatie

Het gericht verzamelen en interpreteren van informatie om verder zicht te krijgen op de praktijkvraag. Het kan gaan om informatie die reeds voorhanden is of informatie die bijkomend moet verzameld worden.

Informele data

Worden – vaak op een snelle en vluchtige manier – in de dagelijkse praktijk verzameld, bijvoorbeeld door observaties of gesprekken met leerlingen, om het leren direct te verbeteren.

Intuïtie

Automatische verwerking van informatie die toelaat om zonder veel inspanning, zonder analyse van verschillende soorten data en met weinig bewuste aandacht tot een beeld van iets, een analyse of beslissing te komen die goed voelt (ook wel buikgevoel genoemd). Intuïtie komt voort uit persoonlijke denkkaders gebaseerd op ervaringen waarin spontaan patronen herkend worden.

Kennisdeling en borging

Het overdragen, delen en verankeren van inzichten, materialen of werkwijzen zodat ze niet verdwijnen maar blijven leven in de werking van de klas, het team of de school.

Lesson Study

Een praktijkgericht en cyclisch proces waarbij leerkrachten samenwerken rond het gezamenlijk ontwerpen, uitvoeren, evalueren en verfijnen van lessen. Een Japanse, collaboratieve en procesgerichte methode waarbij onderwijsprofessionals gezamenlijk lessen ontwerpen, uitvoeren, observeren, evalueren en verfijnen.

Meta-analyse

Onderzoek waarbij meerdere individuele (primaire) studies geanalyseerd worden en er ook statistische berekeningen worden toegepast.

Multiperspectivisme

Het bewust betrekken van meerdere perspectieven in een besluitvormingsproces.

Onderwijskundige ontwerponderzoek

Onderzoek dat als doel heeft om zowel een praktische bijdragen te leveren (bv. via het ontwerp van een methode, materialen ...) als de theoretische inzichten te verdiepen via het identificeren van onderliggende principes voor een goed ontwerp. Het onderzoek heeft een cyclisch karakter.

Onderzoeks-geïnformeerde onderwijspraktijk (Research-informed teaching practice, RITP)

Legt de nadruk op het gebruik van onderwijsonderzoek en bewezen effectieve strategieën die zijn neergeschreven in boeken, artikels en rapporten om de lespraktijk te versterken.

Onderzoekstriangulatie

Dit houdt onder meer in dat er nauw wordt samengewerkt tussen de onderzoekers binnen het onderzoeksteam, zodat verschillende perspectieven actief betrokken worden bij het onderzoeksproces.

Onderzoeksvragen en doelen

Na grondige verkenning van de context en de vaststelling van een gedeeld probleem, baken je af wat je wil onderzoeken of verbeteren. Je formuleert onderzoeksvragen waar je een antwoord op zoekt en/of onderzoeksdoelen met een wenselijke situatie die je graag bereikt.

Plan en ontwerpen

Een concreet plan met eventueel bijhorende materialen dat specificeert wie wat wanneer gaat doen en hoe. Het kan om een breed projectplan gaan maar evengoed om een eerste gerichte kleine aanpassing of experiment.

Praktijkkennis

Ook wel praktische kennis of ervaringsgerichte kennis genoemd. Impliciete kennis – niet of slechts gedeeltelijk onder woorden gebracht – die opgebouwd is in en door praktijkervaring.

Praktijkwijsheid

Wetenschappelijke inzichten en praktijkkennis worden als gelijkwaardig beschouwd en met elkaar verweven.

Professionele leergemeenschappen

Samenwerkingsverbanden waarin onderwijsprofessionals met een gedeelde zorg, probleem of passie elkaar ontmoeten om bij te leren, hun onderwijspraktijk en het leren van leerlingen te verbeteren. Ze doen dit door op regelmatige basis met elkaar in dialoog te gaan.

Reviewstudie

Onderzoek waarbij meerdere individuele (primaire) studies geanalyseerd worden.

Theoretische kennis

Abstracte concepten en denkkaders over de verbanden tussen concepten, die helpen om verschijnselen te analyseren, begrijpen, verklaren en voorspellen. Kan gebaseerd zijn op zowel empirische kennis als praktijkkennis.

Triangulatie

Het combineren van verschillende soorten bronnen, zoals data, praktijkkennis en wetenschappelijke kennis.

Umbrella review

Onderzoek dat gebaseerd is op (systematische) reviewstudies of meta-analyses.

Validiteit

De mate waarin een toets, evaluatie, meting of beoordeling daadwerkelijk meet wat je wenst te meten. Als je het begrijpend lezen van leerlingen wilt toetsen, maar de toets vooral moeilijke woorden bevat die ze niet kennen, dan is de validiteit laag – je meet dan hun woordenschat in plaats van hun leesbegrip.